

FRI FÖR PUBLICERINGS TIDIGAST söndag 25.8.2019 klockan 13

Predikan 11 s e pingst Luk 19:41-48 "Kallelsetider"

Stavnedläggning i Borgå domkyrka 25.8.2019, Björn Vikström

När Jesus kom närmare och såg staden började han gråta över den och sade: "Om du denna dag hade förstått, också du, vad som ger dig fred! Men nu är det fördolt för dig. Det skall komma en tid då du får se dina fiender bygga vallar runt dig och omringa dig och ansätta dig från alla håll. De skall slå dig och ditt folk till marken, och de skall inte lämna sten på sten, eftersom du inte förstod att tiden var inne för Guds besök."

När han kom till templet körde han ut dem som drev handel där och sade till dem: "Det står i skriften: Mitt hus skall vara ett bönens hus. Men ni har gjort det till ett rövarnäste." Sedan undervisade han varje dag i templet. Överstepräster och de skriftlärdade och alla folkets ledare försökte röja honom ur vägen, men de visste inte hur de skulle göra, för han hade hela folket med sig och alla lyssnade på honom.

Jesus grät då han såg Jerusalem. Reaktionen var knappast helt ovanlig; de judar som vallfärdade till Jerusalem och dess tempel blev säkert ofta rörda då de efter sin långa vandring såg staden och dess murar uppe på berget.

Men Jesus grät inte därför att han var glad och rörd. Han grät därför att han sörjde alla de människor i staden, som inte förstod vad som kunde ge dem fred och frid. Han sörjde alla dem, som inte förstod att Gud kallade dem till ett liv i kärlek, förtröstan och trygghet.

Jesus tårar kan tolkas som uttryck för empati och medkänsla, men också som uttryck för besvikelse och frustration: hur mycket han än vandrat runt i landet och förkunnat evangeliet om Guds nåd, hur mycket han än framhållit vikten av att idag ta emot kallelsen till Guds rike, så fanns det ändå många som inte ville eller inte kunde ta emot hans budskap.

Vi bör dock vara försiktiga med att dra en allt för direkt linje från Jesus gråt till Jerusalems förstörelse cirka 40 år senare. Den senare har nämligen under kyrkans historia ibland setts som Guds straff för att de flesta av judarna inte omvände sig till kristen tro och dessutom medverkade till att Jesus blev dödad. Förföljelserna av judar i kristna länder är ett fruktansvärt och avskräckande uttryck för hur Jesus lära om att vi skall älska varandra har förvanskats och tigits ihjäl. Jesus visade oss att Gud inte är hämndens Gud; Gud står för en öppen famn och välkomnar människor av olika ras, socialklass, kön och identitet till en gästfri bordsgemenskap i Guds rike.

Nu kanske någon har lust att opponera sig: Gud är ju också rättvisans Gud. Det är sant. Att Gud är kärleksfull betyder inte att Gud är tandlös eller menlös. Det gäller också Jesus, som strax efter att han gråtit drabbas av helig ilska i templet.

Tårar betraktas alltför ofta som ett tecken på svaghet och vanmakt. Men de är minst lika mycket ett tecken på engagemang; på att man verkligen bryr sig. Den som gråter för andras skull förhåller sig inte ligkiltigt och inte föraktfullt till andra människors nöd. Eftersom Jesus är Gud som blivit människa, vittnar hans tårar om Guds medkänsla med oss människor.

Jag citerar ur psalm 868 skriven av Christina Lövestam:

Jag tror på en Gud som är helig och varm, som ger kampglöd och identitet. En helande Gud som gör trasigt till helt, som stärker till medvetenhet.

Jag tror på en Gud som gråter med mig, när jag gråter så allting är gråt. En tröstande Gud som kan trösta likt den som väntar tills gråten gått åt.

Jag tror på en Gud som bor inom mig och som bor i allt utanför. En skrattande Gud som vill skratta med mig, som lever med mig när jag dör.

Steget från tårar till ilska kan vara oväntat kort. Det är inte ovanligt att vi går direkt från hjärtskärande tårar till ilska utbrott. Sorgen och medlidandet leder över i vrede: varför får det vara så här? Vems är felet? Och sedan kanaliseras vår ilska i ett utbrott mot det eller dem vi anser bära ansvaret för att saker och ting inte är som de borde vara.

I Jesus fall vänds ilskan mot dem som säljer och köper i templet. Hans angrepp skall inte ses som en önskan om att göra slut på all gudstjänst och alla offer i templet. Sannolikt visste Jesus mycket väl att vi människor behöver få uttrycka vår ånger och bli förvissade om Guds nåd på konkreta sätt. Han instiftade ju själv nattvarden, där vi genom brödet och vinet på ett påtagligt sätt påminns om förlåtelsens, försoningens och gemenskapens under.

Problemet i templet i Jerusalem var att offerkulten hade kommersialiserats. Offerdjur av olika värde fanns till salu, och det hörde också till att man skulle växla sina pengar till tempelmynt ifall man ville ge penninggåvor. Det här systemet satte rika och fattiga i en väldigt olika situation. Det fanns också en risk att människor valde att betala för offer och tempelgåvor, i stället för att hjälpa de fattiga och hungriga.

Jesus aktion i templet låg i linje med profeternas budskap i Gamla testamentet. Gång på gång kritiserar profeterna en offerkult som har förlorat kontakten till barmhärtighet och social rättvisa. Det här är allvarsord riktade också till oss. Vi har orsak att känna både vrede och sorg då människovärdet trampas i smutsen, då minoriteter förtrycks eller tystas ned, då människors hårdhet får andra människor att tappa tron på sig själva och på framtiden, då naturen fylls av plast, då regnskogar skövlas eller bränns ned, då flyktingar skickas tillbaka till livsfara. Som kyrka kan vi inte tuga still då ekonomiska intressen och nationell själviskhet leder till att viljan till solidaritet och internationellt bistånd försvagas.

Men vi skall också komma ihåg att det inte är de enskilda människorna, tjänstemännen eller politikerna som är syndabockarna – lika litet som männen vid borden i templet, som råkade ut för Jesus vrede, var de egentliga orsakerna till ett ovärdigt system. Vi behöver förändra strukturerna, attityderna och de ekonomiska systemen, om en verklig förändring skall komma till stånd. Här behöver vi som kyrka, som församling och som kristna samverka med alla andra krafter i samhället som verkar för rättvisa, medmänsklighet och barmhärtighet. Då kan vi få se Guds rike växa fram, likt sådden som mognar till skörd under dessa sensommarveckor.

Jesus gråter i dagens text. Också för mig är den här dagen väldigt känslös, om också av helt andra orsaker. Jag känner befrielse och lättnad av att få lämna ett tungt och viktigt ansvar vidare

till min efterföljare, men det finns också ett vemod som föds av att lämna ett arbetslag och ett sammanhang, som jag har fått växa in i och som har präglat mitt liv i väldigt hög grad under tio år.

Om jag känner sorg idag, så är det inte för att allt är förbi. Kyrkan och stiftet lever vidare. Jag går vidare till nya uppgifter, där jag hoppas kunna tjäna kyrkan och Guds värld med de gåvor som jag har fått. Bo-Göran tar över efter mig, och för arbetet vidare tillsammans med dem jag har jobbat med, såväl på stiftsplanet, ute i församlingarna och vid kyrkostyrelsen. I Guds rike är vi tjänare, oberoende av vilken titel vi bär på. Hierarkierna skall inte vara låsta, för det är större att tjäna än att bli betjänad.

Idag tänker jag alldeles speciellt på alla de härliga människor som jag har fått lära känna, såväl bland anställda som församlingsaktiva. Dessa människor, som på olika håll i vår kyrka troget jobbar på, trots att de ofta får höra att kyrkan är i motvind eller att kristen tro hör till en förgången tid. Alla dessa, som inte ger upp, eller, om de ger upp ibland, ändå kommer tillbaka, därför att de känner att det jobb de gör behövs och är livsviktigt – viktigt för människorna, för Guds rike och för vår värld. Jag tackar Gud för att jag har fått kraft och förtröstan för alla dessa år, men jag tackar också er, vänner och okända, för allt det ni gör för att era medmänniskor skulle få finna tryggheten, trösten och hoppet i tron på Gud, och för att kärlek och barmhärtighet skall bli kropp i vår värld.